

Τι Κάνουν τα Αγόρια και τα Κορίτσια στα Internet Cafés; Μια Έρευνα Πεδίου

Αθηνά Μητσάκη¹, Χριστίνα Σολομωνίδου²

¹Δασκάλια και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

²Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

athmitsa@uth.gr, xsolom@uth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή μελετά την προσέγγιση του διαδικτύου από αγόρια και κορίτσια έξω από το χώρο του σχολείου, των ανώτατων ιδρυμάτων, του σπιτιού ή της εργασίας στον ελληνικό χώρο. Η έρευνα πεδίου διεξήχθη σε χώρους Internet café στην περιοχή της Θεσσαλίας κατά την περίοδο Νοεμβρίου 2007-Ιανουαρίου 2008. Χρησιμοποιήθηκαν γραπτά ερωτηματολόγια, ατομικές συνεντεύξεις και σχάρα παρατήρησης για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων. Στην εργασία παρουσιάζονται και σχολιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, από τα οποία προκύπτουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών τόσο στη συχνότητα χρήσης όσο και στο είδος των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται σε τέτοιους χώρους. Φάνηκε ακόμα ότι μαθητές/ριες συχνάζουν τις πρωινές ώρες σε τέτοιους χώρους, κυρίως αγόρια για να παίξουν παιχνίδια.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διαφορές λόγω φύλου, Χρήση υπολογιστή και διαδικτύου, Internet café, Ηλεκτρονικά παιχνίδια

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας παρατηρείται μια έκρηξη στην ανάπτυξη των υπηρεσιών του διαδικτύου από διάφορους φορείς με παράλληλη μείωση των τιμών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Το γεγονός αυτό οδηγεί στην ολοένα και ευρύτερη χρήση του διαδικτύου (Weiser, 2000), η οποία τείνει να συμπεριλάβει όλα σχεδόν τα άτομα νεαρής και μέσης ηλικίας σε όλες σχεδόν τις χώρες το κόσμου. Η τρομακτική αύξηση του αριθμού των χρηστών/-τριών όμως δεν δικαιολογεί τη διαφοροποίηση που παρατηρείται στην παρουσία ανδρών και γυναικών, αγοριών και κοριτσιών, στο χώρο του διαδικτύου. Ακόμη υπάρχει διαφορά και στον τρόπο χρήσης του διαδικτύου από τα δύο φύλα. Η τάση αυτή διαχωρίζεται στο βαθμό πρόσβασης από τη μια και από την άλλη στη χρησιμοποίησή του (Bimber, 2000).

Πέρα από το σπίτι, το σχολείο, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τον εργασιακό χώρο, πρόσβαση στο διαδίκτυο μπορεί να έχει κάθε άτομο σε ειδικούς χώρους, πληρώνοντας ανά ώρα ή με το μήνα, και την ίδια στιγμή να απολαύσει τον καφέ ή την πορτοκαλάδα του. Αυτοί είναι οι χώροι των Internet cafés, Cyber cafés ή Net cafés. Αρχικά δημιουργήθηκαν με σκοπό να παρέχουν πρόσβαση σε χρήστες που δεν είχαν στο σπίτι ή στον εργασιακό τους χώρο υπολογιστή με πρόσβαση στο διαδίκτυο, και εξυπηρετούσαν αυτούς/-ές που μετακινούνταν και επιθυμούσαν να ελέγχουν το ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο ή όποια άλλη δρα-

στηριότητά τους στο διαδίκτυο ανά πάσα στιγμή και σε οποιοδήποτε μέρος (Wikipedia, ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, δικτυακός τόπος). Στη συνέχεια ήρθε το γρήγορο Internet, τα διαδικτυακά παιχνίδια, το ηλεκτρονικό εμπόριο και ο ηλεκτρονικός τζόγος που επέφεραν σημαντική αύξηση στον αριθμό των χρηστών/-τριών του διαδικτύου και των Internet cafés ειδικά στις νεαρές και μέσες ηλικίες. Η εταιρεία δημοσκοπήσεων Nielsen/NetRatings σε έρευνα που διεξήγαγε τον Ιανουάριο του 2008 αναφέρει πως από το σπίτι τα άτομα πραγματοποιούν σύνδεση στο διαδίκτυο 34 φορές. Κάθε άτομο επισκέπτεται συνολικά το μήνα 1558 ιστοσελίδες, ενώ κατά τη διάρκεια μίας συνεδρίας πλοήγησης επισκέπτεται 44 ιστοσελίδες. Το μήνα περνά 33 ώρες συνολικά στον υπολογιστή, ενώ κάθε συνεδρία στον υπολογιστή διαρκεί 58 λεπτά (Nielsen/NetRatings, δικτυακός τόπος).

Μια αναζήτηση στη μηχανή Google με λήμμα τον όρο «Internet café» αρχεί ώστε να μας δώσει περίπου 15.600.000 καταχωρήσεις στον Παγκόσμιο Ιστό και 168.000 στην Ελλάδα. Στις σελίδες αυτές, αλυσίδες διαφημίζουν τα προϊόντα τους, υπάρχουν προσφορές με τιμές ελκυστικές, σε άνετους χώρους, δωρεάν αναψυκτικά και ποτά εταιρείες πληροφορούν το πώς μπορεί να ανοίξει κάποιος/-α ένα Internet café, κ.ο.κ.

Αυτό που προκαλεί απορίες είναι το γεγονός πως σε ένα χώρο 'τεχνοκοινωνικό' (Lægran & Stewart, 2003), φαινομενικά 'ουδέτερο' και 'ίσων ευκαιριών', όπως το Internet café, παρατηρείται σημαντική απόκλιση όσον αφορά την παρουσία, τη συχνότητα της χρήσης και τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται εκεί από τα άτομα των δύο φύλων. Ήδη σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε με μαθητές/-τριες Β'/βάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα το 2002 ανέδειξε σημαντικές διαφορές ως προς την πρόσβαση και την εξωσχολική χρήση του διαδικτύου από αγόρια και κορίτσια, ειδικά σε χώρους Internet café (Papa-stergiou & Solomonidou, 2005). Η μεγάλη διαφορά του αριθμού των ανδρών/αγοριών που συχνάζουν στα Internet cafés οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο μικρό ενδιαφέρον του γυναικείου πληθυσμού σχετικά με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια (Shaw & Gant, 2002).

Είναι γεγονός πως όσες έρευνες μελέτησαν το θέμα της χρήσης του υπολογιστή από τα άτομα των δύο φύλων εντόπισαν διαφοροποιήσεις. Στα μέσα της δεκαετίας του '80 μία σειρά ερευνών μεγάλης κλίμακας ανέδειξαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια στην αντιμετώπιση των υπολογιστών, αναφέροντας ότι η διαφοροποίηση ξεκινά στην ηλικία των 13-14 ετών (Collis & Williams, 1987; Kay 1992; Kirk, 1992; Siann, McCleod, Clisson & Durndell, 1990; Wilder, Mackie. & Cooper, 1985). Οι έρευνες αναφέρουν πως ακόμη και όταν δίνονται ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στους υπολογιστές, τα κορίτσια τείνουν να τους χρησιμοποιούν λιγότερο από ό,τι τα αγόρια (Kirkup, 1995; Scragg Smith & Geneseo, 1998; Shashaani, 1993, 1997). Η χρήση του διαδικτύου στα αγόρια και τα κορίτσια εμφανίζει μία κρίσιμη καμπή όσον αφορά την ικανοποίηση που αντλούν κατά την ενασχόλησή τους με αυτό (Christensen, Knezek & Overall, 2005). Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι τα αγόρια θεωρούν τον υπολογιστή ως παιχνίδι (toy), ενώ τα κορίτσια ως εργαλείο (tool) (AAUW, 2000), οι δε διαφορές αναφορικά με τη χρήση του για παιχνίδια είναι σαφώς υπέρ των ανδρών/αγοριών (Charles & Beavis, 2007).

Συνεπώς οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο διαδίκτυο αποτελούν δείκτη διαφοροποίησης ανάλογα με το φύλο. Τα κορίτσια αντιμετωπίζουν τον υπολογιστή σαν ένα μηχάνημα με το οποίο διεκπεραιώνουν τις δραστηριότητές τους, ενώ τα αγόρια ενεργούν σαν να θέλουν να «κατακτήσουν-να υποτάξουν» τη μηχανή και τις λειτουργίες της. Επίσης, τα κορίτσια είναι πιο κοινωνικά κατά τη χρήση του διαδικτύου και στην πλοήγησή τους σε αυτό, χρησιμοποιούν περισσότερο τον Παγκόσμιο Ιστό (Web) και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail), προσβλέπουν στην επαγγελματική τους εξέλιξη, τις ενδιαφέρουν τα 'άτομα' και όχι τα 'προγράμματα'. Στη συνέχεια όμως, η απόκλιση που εμφανίζουν τα αγόρια από τα κορίτσια όσον αφορά την ικανοποίηση που αντλούν από το διαδίκτυο παίρνει τη μορφή της εξασθένησης της ικανοποίησης από την πλευρά των κοριτσιών παρά της αύξησής της από την πλευρά των αγοριών. Η μείωση του ενδιαφέροντος των κοριτσιών προχωρά έως ότου καταστεί αμελητέα, και άρα μη αξιοποιήσιμη από εκπαιδευτική σκοπιά (Christensen et al., 2005). Οι Wahid και Furuholm (2006) σε έρευνά τους σε Internet cafés σε πόλη της Ινδονησίας παρατήρησαν ότι ο υπολογιστής και το διαδίκτυο χρησιμοποιούνται είτε για την επικοινωνία (communication) με άλλα άτομα, είτε ως εργαλείο (instrumental) για την επεξεργασία διαφόρων τύπων δεδομένων, είτε για ψυχαγωγία/διασκέδαση (recreational).

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται μια έρευνα πεδίου για τη μελέτη της προσέγγισης του διαδικτύου από αγόρια και κορίτσια έξω από το χώρο του σχολείου, των ανώτατων ιδρυμάτων, του σπιτιού ή της εργασίας, δηλαδή σε χώρους Internet café.

Η ΕΡΕΥΝΑ

Σκοπός - Δείγμα

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί τυχόν διαφορετική προσέγγιση του διαδικτύου από αγόρια και κορίτσια έξω από το χώρο του σπιτιού, του σχολείου, των ανώτατων ιδρυμάτων, το χώρο εργασίας. Ιδιαίτερα διερευνάται η επικοινωνιακή, εργαλειακή ή ψυχαγωγική χρήση του υπολογιστή και του διαδικτύου σε χώρους Internet cafés από τα άτομα των δύο φύλων και ταυτόχρονα εξετάζεται η ηλικία των θαμώνων και οι ώρες στη διάρκεια του 24ωρου που προσέρχονται σε τέτοιους χώρους.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 5 κεντρικά Internet cafés, 4 στην πόλη του Βόλου και 1 στην πόλη της Λάρισας την περίοδο Νοεμβρίου 2007 – Ιανουαρίου 2008. Το συνολικό τυχαίο δείγμα των θαμώνων των Internet cafés που προέκυψε από τη σχάρα παρατήρησης ήταν 296 άτομα. Από αυτά ερωτήθηκαν τα 246, 198 άνδρες/αγόρια και 48 γυναίκες/κορίτσια, που οδήγησαν στη συμπλήρωση των αντίστοιχων ερωτηματολογίων, και στην πραγματοποίηση ισάριθμων ατομικών συνεντεύξεων.

Εργαλεία συλλογής δεδομένων - Διαδικασία

Για τη συλλογή των δεδομένων της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκαν σχάρες παρατήρησης, ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις και ακολουθήθηκε η εξής διαδικασία: οι φοιτητές/-τριες οργανώθηκαν από τις συγγραφείς σε ομάδες εργασίας που αποτελούνταν από 4-5 άτομα και μία ομάδα από 2 ατόμων. Το συντονισμό και την παρακολούθηση των ομάδων είχε η Α.Μ. Κάθε ομάδα

ανέλαβε να προσεγγίσει δύο μέρες πριν τον/την υπεύθυνο/η του Internet café με το οποίο θα συνεργάζονταν και να ζητήσει την άδειά του/της για την παρατήρηση των χώρων και την καταγραφή των σχετικών στοιχείων. Την ίδια στιγμή αναλύονταν στον/στην υπεύθυνο/-η ο σκοπός της έρευνας και ο τρόπος της καταγραφής. Όλες οι επιχειρήσεις δέχθηκαν με προθυμία να συνεργαστούν. Ενδεικτικά, ορίστηκαν τέσσερις χρονικές ζώνες παρακολούθησης: πρωινή (10:00-12:00), απογευματινή (16:00-18:00), βραδινή (18:00-20:00) και μεταμεσονύκτια (23:00-01:00). Οι φοιτητές/-τριες ανέλαβαν σε δυάδες ή τριάδες να ασχοληθούν με μία ζώνη παρατήρησης κάθε φορά. Αρχικά, κατά την είσοδό τους συμπλήρωναν τη σχάρα παρατήρησης, η οποία περιελάμβανε αριθμητικά στοιχεία για τη συνολική παρουσία των ατόμων ανά φύλο και ηλικιακή ζώνη. Οι ζώνες ηλικίας ήταν: Α) 15-17 ετών, Β) 18-22 ετών, Γ) 23-26 ετών, Δ) 26-30 ετών και Ε) 30 ετών και άνω. Στη συνέχεια οι φοιτητές/-τριες προσέγγιζαν τους θαμώνες, τους υπέβαλαν ερωτήσεις και συμπλήρωναν τα στοιχεία στο ερωτηματολόγιο και τους καλούσαν στη συνέχεια σε γραπτή συνέντευξη. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και περιελάμβαναν ατομικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, απασχόληση), ερωτήσεις σχετικά με το πόσο συχνά έρχονταν στο χώρο αυτό (Καθημερινά, 2-3 Φορές την εβδομάδα, Μερικές φορές το μήνα ή Κάτι άλλο; Και Τι;), αλλά και πόσο χρόνο ξοδεύουν κάθε φορά στον υπολογιστή (1 ώρα, 2-3, 5, πάνω από 5 ώρες, ή Κάτι άλλο; Και Τι;), με τις ώρες που συνηθίζουν να έρχονται (Πρωινές, Μεσημεριανές, Απογευματινές, Βραδινές, Μεταμεσονύκτιες) και αν έρχονται μόνοι/-ες ή με παρέα, και τι είδους παρέα. Το ερωτηματολόγιο ολοκληρωνόταν με την ερώτηση «Πα ποιο λόγο χρησιμοποιείς τον υπολογιστή στο Internet café;». Αν οι θαμώνες ανέφεραν στις δραστηριότητές τους πως παίζουν παιχνίδια, τότε οι φοιτητές/-τριες τους ζητούσαν επιπλέον στοιχεία με τη μορφή της ημιοδημημένης γραπτής συνέντευξης. Στη συνέντευξη υπήρχαν ερωτήσεις για τις προτιμήσεις τους στα παιχνίδια, για το τι τους αρέσει σε αυτά, και πόσο χρόνο ξοδεύουν στην ασχολία τους αυτή. Συνολικά η κάθε ομάδα για την ολοκλήρωση της καταγραφής χρειάστηκε να επισκεφθεί 2-3 φορές τον κάθε χώρο. Τα δεδομένα αναλύθηκαν ποιοτικά και ποσοτικά.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Από τη σχάρα παρατήρησης προέκυψε πως από το σύνολο των θαμώνων των Internet cafés (246) που ερωτήθηκαν, η συντριπτική πλειοψηφία των 198 ατόμων (81,1%) είναι άντρες ή αγόρια, έναντι 48 γυναίκες ή κορίτσια (19,5%) που αποτελούν πραγματικά τη μειοψηφία των θαμώνων. Όσον αφορά τις ώρες προσέλευσης των θαμώνων που ερωτήθηκαν, τα αποτελέσματα είναι μοιρασμένα. Ανεξαρτήτως φύλου ή ηλικίας, η πρωινή ζώνη απασχολεί το 28,5% των ερωτηθέντων, η απογευματινή το 22,8%, η βραδινή το 26,8% και η μεταμεσονύκτια το 21,9%. Η πλειοψηφία των θαμώνων σε όλες της ζώνες παρατήρησης ήταν άνδρες ή αγόρια, με εξαίρεση ένα Internet café στο οποίο υπήρχαν μόνο γυναίκες στη μεταμεσονύκτια ζώνη (23.00-01.00). Φαίνεται πως η πρωινή και η βραδινή ζώνη είναι οι πιο πολυπληθείς, καθώς συγκεντρώνουν 70 άτομα (28,5%) η πρώτη, και 66 (26,8%) η δεύτερη. Συνεπώς οι άνδρες και τα αγόρια εμφανίζουν τη μεγαλύτερη προσέλευση (οι 62 από τους 198) στην πρωινή ζώνη 10:00-12.00, ενώ οι γυναίκες στη βραδινή ζώνη 18.00-20.00 (12 από 48).

Στους Πίνακες 1 και 2 εμφανίζονται οι αριθμοί και η ηλικία των ανδρών/αγοριών και των γυναικών/κοριτσιών που συχνάζουν σε κάθε ζώνη.

Πίνακας 1. Άνδρες/αγόρια που συχνάζουν σε κάθε ζώνη παρατήρησης						
Ηλικία → Χρονικές ζώνες παρατήρησης ↓	13-17	18-22	23-26	26-30	30 και άνω	Σύνολο
10-12.00	50	7	3	1	1	62
16-18.00	16	16	7	3	1	43
18-20.00	25	19	4	2	4	54
23-01.00	7	21	5	4	2	39
Σύνολο	98	63	19	10	8	198

Πίνακας 2. Γυναίκες/κορίτσια που συχνάζουν σε κάθε ζώνη παρατήρησης						Σύνολο
ΓΥΝΑΙΚΕΣ						
Ηλικία → Χρονικές ζώνες παρατήρησης ↓	13-17	18-22	23-26	26-30	30 και άνω	
10-12.00	7	1	-	-	-	8
16-18.00	4	6	1	1	1	13
18-20.00	2	7	2	-	1	12
23-01.00	6	6	2	-	1	15
Σύνολο	19	20	5	1	3	48

Ο κυριότερος λόγος επίσκεψης ενός ατόμου σε ένα Internet café είναι για να παίξει ηλεκτρονικά παιχνίδια. Μεγάλοι πρωταγωνιστές σε αυτά είναι τα αγόρια και οι άντρες ηλικίας 15-22 ετών. Οι περισσότεροι είναι μαθητές ή φοιτητές. Μόνοι ή σε παρέες, ενήλικοι ή όχι, έχουν μετατρέψει το διαδικτυακό παιχνίδι στην αποκλειστική σχεδόν διασκέδασή τους, αφού σε όλες τις ζώνες παρατηρήθηκε πως το ένα τρίτο των θαμώνων πηγαίνει σε Internet cafés τουλάχιστον «2-3 φορές την εβδομάδα», και το άλλο ένα τρίτο «σχεδόν καθημερινά». Οι μισοί από τους ερωτηθέντες πηγαίνουν σε τέτοιου είδους χώρους τουλάχιστον 2-3 φορές την εβδομάδα για έως και 2-3 έως και 5 ώρες κάθε φορά. Η παρατήρηση αυτή αφορά σε όλες τις χρονικές ζώνες και δεν διαφοροποιείται σημαντικά ανάμεσα σε αυτές, εκτός από την πρωινή.

Τα πρώτα και πιο εντυπωσιακά αποτελέσματα προκύπτουν από την **πρωινή ζώνη 10-12.00**. Από τους 70 συνολικά θαμώνες της ζώνης αυτής, οι 57 (ποσοστό 81,4%) είναι ηλικίας 13-17 ετών, δηλαδή 50 μαθητές και 7 μαθήτριες Γυμνασίου και Λυκείου. Σημειώνεται πως οι ώρες 10.00-12.00 είναι ώρες 'σχολείου', γεγονός που δεν δικαιολογεί το μεγάλο αριθμό προσέλευσης μαθητών/-τριών. Οι χρήστες/-τριες εδώ προσέρχονται συνήθως σε παρέες. Ένα 10% των παραπάνω χρηστών/-τριών επισκέπτεται τα Internet café με συχνότητα απλά «μερικές φορές το μήνα». Όλοι οι υπόλοιποι διαχωρίζονται και δηλώνουν πως οι μισοί/-ές προσέρχονται «2-3 φορές την εβδομάδα» ενώ οι άλλοι/-ες «σχεδόν

καθημερινά». Ο γενικός χρόνος παραμονής των χρηστών αυτής της ζώνης κυμαίνεται σε 2-3 ώρες ανά επίσκεψη. Στην πρωινή ζώνη, τα κορίτσια αντιστοιχούν σε ποσοστό 11,4% ανάμεσα στους χρήστες 13-17 ετών. Όπως αναφέρεται στις συνεντεύξεις, πρόκειται για μαθήτριες Γυμνασίου και Λυκείου. Τα 7 στα 8 κορίτσια που επισκέπτεται τα Internet cafés στην πρωινή ζώνη είναι ηλικίας 13-17 ετών (ποσοστό 87,5% του συνόλου των γυναικών της ζώνης αυτής), γεγονός που επαληθεύει και την αναλογία που προέκυψε για το γενικό πληθυσμό της πρωινής ζώνης. Οι ασχολίες της πρωινής ζώνης όσον αφορά τα αγόρια έχουν να κάνουν κυρίως με παιχνίδια και κατά δεύτερο λόγο με κατέβασμα αρχείων και περιήγηση στον Παγκόσμιο Ιστό. Από την άλλη, τα κορίτσια ασχολούνται με κατέβασμα αρχείων, συνομιλία, περιήγηση στο Παγκόσμιο Ιστό, αλλά όχι με παιχνίδια.

Στη συνέχεια, στην απογευματινή ζώνη **16.00-18.00**, τη σκυτάλη της πλειοψηφίας παίρνει η ηλικιακή ομάδα 18-22, σε ποσοστό 39,2% έναντι 35,7% των ηλικιών 13-17, ενώ οι μεγαλύτερες ηλικίες συγκεντρώνουν μικρότερα ποσοστά. Τα κορίτσια και οι γυναίκες ανεξαρτήτως ηλικίας αποτελούν το 23,2% των θαμώνων στη ζώνη αυτή, οι μισοί από τους/τις οποίους/-ες προσέρχονται μόνοι/-ες και οι υπόλοιποι/-ες σε παρέες. Οι ασχολίες της ζώνης αυτής παραμένουν ίδιες με την πρωινή, μόνο που τα αγόρια εμφανίζουν αύξηση δραστηριότητας στο κατέβασμα αρχείων.

Προχωρώντας στη βραδινή ζώνη **18.00-20.00** τα δεδομένα αλλάζουν. Η ηλικιακή ομάδα 13-17 καταλαμβάνει 40,9% έναντι της ομάδας 18-22 με ποσοστό 39,3%. Αξίζει να σημειωθεί πως η ζώνη 18.00-20.00 παρουσιάζει τη μεγαλύτερη προσέλευση ατόμων ανεξάρτητα από το φύλο και την ηλικία. Τα κορίτσια και οι γυναίκες στη ζώνη αυτή αποτελούν το 18,2%, εκ των οποίων οι περισσότερες (το 58%) είναι 18-22 ετών. Οι ασχολίες των ανδρών και των γυναικών δεν παρουσιάζουν σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με την προηγούμενη ζώνη.

Τέλος, στη μεταμεσονύκτια ζώνη **23.00-01.00** κυριαρχεί η ηλικιακή ομάδα 18-22 σε ποσοστό 50%. Αξίζει να αναφερθεί πως παρά την περασμένη ώρα, η ηλικιακή ομάδα 13-17 έρχεται δεύτερη σε ποσοστό 24%. Η αναλογία γυναικών σε αυτή τη ζώνη είναι 15 σε σύνολο 54 ατόμων (27,7%), εκ των οποίων οι μισές είναι ηλικίας 15-27 ετών. Οι ασχολίες των ανδρών και των γυναικών δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη διαφοροποίηση.

Πολλά άτομα ανέφεραν πως είχαν πρόσβαση και στο σπίτι τους, αλλά επισκέπτονται τα Internet cafés για να παίξουν διαδικτυακά παιχνίδια, ομαδικά ή ατομικά. Τα νεαρά άτομα ηλικίας 13-17 ανέφεραν πως προτιμούν το απόγευμα μετά το φροντιστήριο να έρχονται και να ξοδεύουν γύρω στις 2-3 ώρες ίσως και παραπάνω μπροστά στον υπολογιστή. Τις ώρες αυτές συνομιλούν με άλλα άτομα ή κατεβάζουν αρχεία μουσικής και ταινιών, κυρίως όμως παίζουν παιχνίδια ρόλων, αθλητικά ή στρατηγικής. Λίγοι ήταν εκείνοι που είπαν ότι χρησιμοποιούν τον υπολογιστή για να βοηθηθούν στα μαθήματα.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την έρευνα προέκυψαν διαφορές τόσο αριθμητικά όσο και ποιοτικά όσον αφορά το φύλο, την ηλικία και τις ασχολίες των νέων στους χώρους των

Internet cafés. Οι περισσότεροι από τους χρήστες ήταν κάτω των 30 ετών, και μάλιστα παρατηρήθηκε μεγάλη προσέλευση μαθητών/-τριών 13-17 ετών στην πρωινή ζώνη, γεγονός που αναδεικνύει ότι τα νεαρά άτομα είναι πιο δραστήρια και αναζητούν πρόσβαση στο διαδίκτυο και σε χώρους έξω από το σπίτι ή το σχολείο.

Γενικότερα διαπιστώθηκε ότι οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται στους χώρους αυτών είτε για διασκέδαση/ψυχαγωγία κυρίως από άνδρες/αγόρια, είτε για επικοινωνία κυρίως από γυναίκες/κορίτσια, ενώ η εργαλειακή χρήση των ΤΠΕ γίνεται από άτομα και των δύο φύλων. Τα δεδομένα αυτά επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα άλλων ερευνών (Wahid & Furuholt, 2006). Διαπιστώθηκε επίσης ότι τα κορίτσια παίζουν σαφώς λιγότερα παιχνίδια από ό,τι τα αγόρια, εύρημα που συμφωνεί με προηγούμενες έρευνες (Charles & Beavis, 2007). Η διαφορά αυτή ανάμεσα στα δύο φύλα στον τρόπο χρήσης του διαδικτύου μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι το περιεχόμενο στον Παγκόσμιο Ιστό προβάλλουν κυρίως ανδρικά στερεότυπα (Bimber, 2000; Green, Owen & Pain, 1993).

Η διάσταση του φύλου 'gender gap' ξεκινά από τα σχολικά χρόνια, εμφανίζοντας διαφοροποίηση στα μαθήματα των μαθηματικών και των φυσικών επιστημών, συνεχίζει στη χρήση της τεχνολογίας γενικότερα και του διαδικτύου ειδικότερα, και καταλήγει σε σημαντικές διαφορές στην αγορά εργασίας (Σολωμονίδου, 1998, 2001). Από την πλευρά της εκπαίδευσης προτείνεται να αναμορφωθούν τα αναλυτικά προγράμματα και να επιμορφωθούν τα στελέχη της ώστε να γίνει πραγματικότητα η ψηφιακή δικαιοκατανομή 'digital equity' (Christensen et al., 2005).

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που εργάστηκαν για την συλλογή των ερευνητικών δεδομένων στα Internet cafes. Ευχαριστούμε επίσης το Δημήτρη Μητσάκη για τη βοήθειά του στην επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- AAUW, American Association of University Women. Educational Foundation, Commission on Technology, Gender, and Teacher Education (2000). *Tech-savvy: Educating girls in the new computer age*. Washington, DC: Authot. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.aaiiw.org/memher_center/publications/TechSavvy/Tech-Sawvy.pdf (τελευταία πρόσβαση 9/3/2008).
- Charles, C. & Beavis, C. (2007). Would the 'real' girl gamer please stand up? Gender, LAN cafes and the reformulation of the 'girl' gamer. *Gender and Education*, 19(6), 691-705.
- Bimber, μ. (2000). Measuring the Gender Gap on the Internet. *Social Science Quarterly*, 8(3).
- Collis, B. & Williams, R.L. (1987). Cross-cultural comparison of gender differences in adolescents' attitudes toward computers and selected school subjects. *The Journal of Educational Research*, 81(1), 17-27.
- Christensen, R., Knezek, G. & Overall, T. (2005). Transition Points for the gender gap in computer enjoyment. *Journal of Research on Technology in Education*, 38(1), 23-37.

- Green, E., Owen, J., & Pain D. (1993). Gendered by design? *Information Technology and Office Systems*. London: Taylor and Francis.
- Kay, R.H. (1992). Understanding gender differences in computer attitudes, aptitudes, and use: An invitation to build theory. *Journal of Research on Computing in Education*, 25(2), 159-171.
- Kirk, D. (1992). Gender issues in information technology as found in schools: Authentic/Synthetic/Fantastic? *Educational Technology*, 32, 28-31.
- Kirkup, G. (1995). Gender issues and learning technologies. *British Journal of Educational Technology*, 26(3), 218-219.
- Lægran, A.S., & Stewart, J. (2003). Nerdy, trendy or healthy? Configuring the Internet Café. *New Media & Society*, 5(3), 357-377
- Nielsen/NetRatings, εταιρεία δημοσκοπήσεων, δικτυακός τόπος: http://www.nielsenratings.com/resources.jsp?section=pr_netv&nav=1 (τελ. πρόσβαση 8/3/2008).
- Papastergiou, M. & Solomonidou, C. (2005). Gender and Information and Communications Technology: Greek high school students' favourite Internet activities. *Computers and Education*, 44(4), 377-393.
- Scragg, G., Smith, J., & Geneseo, S. (1998). *A study of barriers to women in undergraduate computer science*. Atlanta, GA, USA: SIGSCE 98, 82-86.
- Shashaani, L. (1993). Gender-based differences in attitudes toward computers. *Computers & Education*, 20, 169-181.
- Shashaani, L. (1997). Gender differences in computer attitudes and usage among college students. *Journal of Educational Computing Research*, 16(1), 37-51.
- Shaw, L., & Gant, L. (2002). User's divided? Exploring the gender gap in internet use. *Cyberpsychology and Behavior*, 5(6), 517-558.
- Siann, G., McCleod, H., Glissov, P. & Durndell, A. (1990). The effect of computer use on gender differences in attitudes toward computers. *Computers in Education*, 14(1), 14-17.
- Wahid, F. & Furuholt, B. (2006). Internet for development? Patterns of use among Internet café customers in Indonesia. *Information Development*, 22(4), 278-291.
- Weiser, E. (2000). Gender differences in internet use patterns and internet. Application preferences: A two-sample comparison. *Cyberpsychology and Behavior*, 3(2), 167-178.
- Wikipedia, ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, δικτ. τόπος: http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_cafe.
- Wilder, G., Mackie, D. & Cooper, J. (1985). Gender and computers: Two surveys of computer-related attitudes. *Sex Roles*, 13(3/4), 215-228.
- Σολομωνίδου, Χ. (1998). Κορίτσια, Φυσικές Επιστήμες και Νέες Τεχνολογίες: προβλήματα, αλλά και προκλήσεις για το μέλλον. *Πρακτικά Συνεδρίου - Δημερίδας του ΚΕΘΙ της Γενικής Γραμματείας Ισότητας Έγκαιρης και Φύλο - Νέες Τεχνολογίες*. Θεσ/νίκη, σελ. 169-179
- Σολομωνίδου, Χ. (2001, 5η εκδ.: 2007). *Σύγχρονη Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Υπολογιστές και Μάθηση στην Κοινωνία της Γνώσης*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.